

מינוי חברים במועצה להשכלה גבוהה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהתאם לסעיף 4א(א), לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח – 1958 ובהמלצת שר החינוך, להציע לנשיא המדינה למנות את הרשומים מטה, לחברי המועצה הארבע-עשרה להשכלה גבוהה, זאת בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1343, מיום 1 באפריל 2022, בדבר מינוי המועצה להשכלה גבוהה הארבע-עשרה. תוקף המינוי הוא ליתרת תקופת כהונתה של המועצה.

בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה – אוניברסיטאות

פרופ' אהוד דוכובני, בעל ת"ז מס' 051697449 - מכון ויצמן למדע

פרופ' גדעון ספיר, בעל ת"ז מס' 059615294 - אוניברסיטת בר אילן

פרופ' מרסל מחלוף, בעלת ת"ז מס' 068410000 - הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל, בכפוף להתפטרותה של פרופ' שולמית לבנברג מהטכניון שצפויה להתפטר מהמועצה להשכלה גבוהה

נציגת ציבור

גב' מרים פיירברג-איכר, בעלת ת"ז מס' 050777572 – ראש עיריית נתניה

דברי הסבר

רקע כללי

שר החינוך מבקש להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה למנות חברים נוספים, פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' גדעון ספיר וגב' מרים פיירברג-איכר, וגם את פרופ' מרסל מחלוף, במקומה של פרופ' שולמית לבנברג הפורשת, כחברי המועצה הארבע-עשרה להשכלה גבוהה ליתרת תקופת כהונתה של המועצה, בהתאם לסעיף 4א(א) לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח – 1958 (להלן - החוק), הקובע:

"חברי המועצה יוצעו לנשיא המדינה על ידי הממשלה; לפחות שני שלישים מהם יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, שהמליץ עליהם שר החינוך והתרבות לאחר התייעצות עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה ושני חברים נוספים יהיו האחד יושב ראש ארגון הסטודנטים היציג כהגדרתו בחוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 (בחוק זה – ארגון הסטודנטים היציג) והאחר נציג נוסף של הארגון שתבחר האסיפה הכללית של הארגון. במועצה יינתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה, שהוכרו לפי סעיף 9."

סעיף 4 לחוק קובע:

"מספר חברי המועצה ייקבע מתקופה לתקופה על ידי הממשלה על-פי המלצת שר החינוך והתרבות, ובלבד שהמספר לא יפחת מתשעה עשר ולא יעלה על עשרים וחמישה, ושר החינוך והתרבות ביניהם."

סעיף 5 לחוק קובע:

"נתפנה מקומו של חבר המועצה תוך תקופת כהונתה של מועצה, מחמת כל סיבה שהיא, יתמנה במקומו לתקופת כהונתה של אותה מועצה חבר אחר בדרך שנקבעה למינויו של החבר שמקומו נתפנה."

היות שמספר חברי המועצה המכהנים כיום אינו עולה על הקבוע בחוק, מבקש שר החינוך להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה, למנות חברים נוספים במל"ג, לאחר שקיים את חובת ההתייעצות בהתאם לדרישת החוק, לגבי המועמדים בעלי המעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, הבאים מאוניברסיטאות המחקר, עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, באמצעות ועד ראשי האוניברסיטאות (ור"ה), תוך יישום העקרונות והדרישות הגלומים בנוהל למינוי חברי המועצה להשכלה גבוהה. בעקבות הסיום הצפוי של כהונתה של פרופ' שולמית לבנברג מהטכניון כחברת המועצה, לבקשתה, יתפנה מקומה כבעלת מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה. מועמדותה של פרופ' מרסל מחלוף מהטכניון, היא במקומה של פרופ' לבנברג הפורשת, והיא תתמנה בדרך שנקבעה למינויה של האחרונה שמקומה התפנה.

בנוסף, בחר שר החינוך להמליץ על גב' מרים פיירברג-איכר כמועמדת נציגת ציבור. מינוייה יקדם יותר ביטוי הולם לייצוגם של שני המינים, שניתן בהרכב המועצה. יצוין כי בהרכב המוצע לאחר מינויים של המועמדים, יהיו חברים במועצה 16 בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, המהווים הרוב המכריע של החברים ושני שלישים מכלל חברי המועצה, בהרכב המוצע שיכלול 24 חברים, וזאת בהתאם לאמור בסעיף 4 לחוק, כי מספר חברי המועצה לא יפחת מ-19 חברים ולא יעלה על 25, ושר החינוך ביניהם.

הוועדה לבדיקת מינויים הפועלת מכוח חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, דנה בבקשת שר החינוך למינוי המועמדים למועצה ומצאה כי מתקיימים במועמדים תנאי הכשירות הנדרשים לכהונה כחברים במועצה, בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות, ולאחר שחתמו על הסדר למניעת ניגוד עניינים. הוועדה החליטה, ברוב קולות, כי נראה שמהותית קויים הליך היועצות לפי דרישת החוק, במסגרתו קיבל השר חלק מן העצות שהוצעו לו, ויתר על מועמדים שראה אותם מתאימים, קיבל את העצה למנות ממוסדות שאין להם ייצוג בהרכב הנוכחי של המועצה, ונראה שהמועמדים שהציג עומדים בהנחיית היועצת המשפטית לממשלה, לפיה שיקולים ענייניים הנחו אותו בהצגת המועמדים.

הוועדה הוסיפה בהחלטתה כי על דרך זו גיבש החלטה שאינה סותרת עמדה עניינית, כנדרש ממנו, וכי לכאורה אין בהליך ההיועצות שקיים השר פגם היורד לשורשו של ההליך.

חוות דעת המיעוט בוועדה סברה כי לפני קבלת החלטה בוועדה לגופה לעניין התאמתם של המועמדים עצמם, נדרש לקבל הנמקה מפורטת ועניינית, הן באשר לסטיה שסטה השר מהקבוע בחוק ובנוהל והן באשר להחלטתו להמליץ על שני המועמדים בניגוד להמלצה המקצועית של הגורם המייעץ. מ"מ יו"ר הוועדה ציינה כי המחלוקת בין חברי הוועדה אינה בקביעה חד משמעית שהתנהלותו של השר לגבי חובתו לקיים היועצות פגומה היא, אלא שנראה לאחת מחברות הוועדה שטרם קיום דיון לגבי התאמתם של המועמדים עצמם, על הוועדה לפנות למשרד החינוך, כדי לקבל ממנו נימוקים לדרך שבה נקט.

בהתאם לכך, רשאי שר החינוך להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה, למנות את פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' גדעון ספיר, פרופ' מרסל מחלוף ואת גב' מרים פיירברג-איכר, כחברי המועצה להשכלה גבוהה.

רצ"ב מכתביה של מ"מ יושבת-ראש הוועדה לבדיקת מינויים וקורות החיים של המועמדים.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 1343 בדבר מינוי המועצה להשכלה גבוהה הארבע-עשרה, מיום 1 באפריל 2022.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות הדעת המשפטית של היועצת המשפטית של משרד החינוך.

סיווגים

04מינויים ;

סיווג משני : אין

תחום פעולה עיקרי : 09 אחר

מגיש: שר החינוך

כ"ה בתמוז התשפ"ד
31 ביולי 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת מחליטים - מינוי חברים במועצה להשכלה גבוהה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

שר החינוך מבקש להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה למנות חברים נוספים, פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' גדעון ספיר וגב' מרים פיירברג-איכר, וגם את פרופ' מרסל מחלוף, במקומה של פרופ' שולמית לבנברג הפורשת, בחברי המועצה הארבע-עשרה להשכלה גבוהה, ליתרת תקופת כהונתה של המועצה, בהתאם לסעיף 4א(א) לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח – 1958 (להלן - החוק), הקובע:

"חברי המועצה יוצעו לנשיא המדינה על ידי הממשלה; לפחות שני שלישים מהם יהיו בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, שהמליץ עליהם שר החינוך והתרבות לאחר התייעצות עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה ושני חברים נוספים יהיו האחד יושב ראש ארגון הסטודנטים היציג כהגדרתו בחוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 (בחוק זה – ארגון הסטודנטים היציג) והאחר נציג נוסף של הארגון שתבחר האסיפה הכללית של הארגון. במועצה יינתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה, שהוכרו לפי סעיף 9."

סעיף 4 לחוק קובע:

"מספר חברי המועצה ייקבע מתקופה לתקופה על ידי הממשלה על-פי המלצת שר החינוך והתרבות, ובלבד שהמספר לא יפחת מתשעה עשר ולא יעלה על עשרים וחמישה, ושר החינוך והתרבות ביניהם."

סעיף 5 לחוק קובע:

"נתפנה מקומו של חבר המועצה תוך תקופת כהונתה של מועצה, מחמת כל סיבה שהיא, יתמנה במקומו לתקופת כהונתה של אותה מועצה חבר אחר בדרך שנקבעה למינויו של החבר שמקומו נתפנה."

היות שמספר חברי המועצה המכהנים כיום אינו עולה על הקבוע בחוק, מבקש שר החינוך להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה, למנות חברים נוספים במליג, לאחר שקיים את חובת ההתייעצות בהתאם לדרישת החוק, לגבי המועמדים בעלי המעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, הבאים מאוניברסיטאות המחקר, עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה, באמצעות ועד ראשי האוניברסיטאות (ור"ה), תוך יישום העקרונות והדרישות הגלומים בנוהל למינוי חברי המועצה להשכלה גבוהה. בעקבות הסיום הצפוי של כהונתה של פרופ' שולמית לבנברג מהטכניון כחברת המועצה, לבקשתה, יתפנה מקומה כבעלת מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה. מועמדותה של פרופ' מרסל מחלוף מהטכניון, היא במקומה של פרופ' לבנברג הפורשת, והיא תתמנה בדרך שנקבעה למינויה של האחרונה שמקומה התפנה.

בנוסף, בחר שר החינוך להמליץ על גב' מרים פיירברג-איכר כמועמדת נציגת ציבור. מינוייה יקדם יותר ביטוי הולם לייצוגם של שני המינים, שניתן בהרכב המועצה. יצוין כי בהרכב המוצע לאחר מינויים של שלושת המועמדים, יהיו חברים במועצה 16 בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, המהווים הרוב המכריע של החברים ושני שלישים מכלל חברי המועצה, בהרכב המוצע שיכלול 24 חברים, וזאת בהתאם לאמור בסעיף 4 לחוק, כי מספר חברי המועצה לא יפחת מ-19 חברים ולא יעלה על 25, ושר החינוך ביניהם.

הוועדה לבדיקת מינויים הפועלת מכוח חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, דנה בבקשת שר החינוך למינוי המועמדים למועצה ומצאה כי מתקיימים במועמדים תנאי הכשירות הנדרשים לכהונה כחברים במועצה, בהתאם להוראות חוק החברות הממשלתיות, ולאחר שחתמו על הסדר למניעת ניגוד עניינים. הוועדה החליטה, ברוב קולות, כי נראה שמהותית קויים הליך היועצות לפי דרישת החוק, במסגרתו קיבל השר חלק מן העצות שהוצעו לו, ויתר על מועמדים שראה אותם מתאימים, קיבל את העצה למנות ממוסדות שאין להם ייצוג בהרכב הנוכחי של המועצה, ונראה שהמועמדים שהציג עומדים בהנחיית היועצת המשפטית לממשלה, לפיה שיקולים ענייניים הנחו אותו בהצגת המועמדים. הוועדה הוסיפה בהחלטתה כי על דרך זו גיבש החלטה שאינה סותרת עמדה עניינית, כנדרש ממנו, וכי לכאורה אין בהליך ההיועצות שקיים השר פגם היורד לשורשו של ההליך.

חוות דעת המיעוט בוועדה סברה כי לפני קבלת החלטה בוועדה לגופה לעניין התאמתם של המועמדים עצמם, נדרש לקבל הנמקה מפורטת ועניינית, הן באשר לסטיה שסטה השר מהקבוע בחוק ובנוהל והן באשר להחלטתו להמליץ על שני המועמדים בניגוד להמלצה המקצועית של הגורם המייעץ. מ"מ יו"ר הוועדה ציינה כי המחלוקת בין חברי הוועדה אינה בקביעה חד משמעית שהתנהלותו של השר לגבי חובתו לקיים היועצות פגומה היא, אלא שנראה לאחת מחברות הוועדה שטרם קיום דיון לגבי התאמתם של המועמדים עצמם, על הוועדה לפנות למשרד החינוך, כדי לקבל ממנו נימוקים לדרך שבה נקט.

להשלמת התמונה מצ"ב פניות ב"כ ור"ה בעניין ההיועצות עמה בנוגע למינויים וכן המענה שניתן.

בהינתן האמור, רשאי שר החינוך להמליץ לממשלה להציע לנשיא המדינה, למנות את פרופ' אהוד דוכובני, פרופ' גדעון ספיר, פרופ' מרסל מחלוף ואת גב' מרים פיירברג-איכר, כחברי המועצה להשכלה גבוהה, ולהלן פרטיהם.

בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה – אוניברסיטאות

פרופ' אהוד דוכובני

החל משנת 1987 כיהן כחבר הסגל האקדמי בפקולטה לפיזיקה במכון ויצמן, עד לפרישתו בדרגת פרופסור מן המניין בשנת 2023, ויש לו תארים שני ושלישי מהמכון. בנוסף, החל משנת 2002 מכהן כחבר בוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, והחל משנת 2021 כנציג ישראל ב-International Particle Physics Outreach Group (IPPOG), רשת בינ"ל של מדענים, מחנכי מדעים, ומומחי תקשורת בתחום פיזיקה של חלקיקים. הוא שימש בשנים

2010-2021 כראש קבוצת מכון וייצמן בניסוי ATLAS ב-CERN, הארגון האירופי למחקר גרעיני, והוביל בשנים 2001-2023 את פעילות המכון בתחום פיזיקה של אנרגיות גבוהות. בנוסף, פרופ' דוכובני מכהן משנת 2021 כחבר הוועד המנהל של עמותת חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי.

החל משנת 2000 הוא חבר לא פעיל במפלגת הליכוד. חברות בלבד במפלגה אינה עולה לכדי "זיקה אישית, עסקית או פוליטית" האמורה בסעיף 18ג(א) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, שכן סעיף 18ג(ב) לחוק זה קובע כי לענין חוק זה, לא יראו בחברות במפלגה כשלעצמה זיקה אישית או פוליטית. לפיכך, נמצא כי לא נדרש לציין האם למועמד "כישורים מיוחדים" בתחומי פעולתה של המלי"ג.

לא נמצא חשש לניגוד עניינים בקשר למועמדותו של פרופ' אהוד דוכובני לכהונה כחבר במועצה להשכלה גבוהה, והכל בזיקה לתחומי האחריות של המועצה, וזאת בכפוף להסדר למניעת ניגוד עניינים עליו חתם המועמד.

פרופ' גדעון ספיר

החל משנת 1999 מכהן כחבר הסגל האקדמי, ומשנת 2016 בדרגת פרופסור מן המניין, בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן, ויש לו תואר ראשון מהאוניברסיטה, ותארים שני ושלישי מאוניברסיטת נורת'ווסטרן בארה"ב. החל משנת 2003 מכהן כמנחה האקדמי על הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן, וכן משמש כעורך הראשי של כתב העת Journal of Law, Religion and State, היוצא לאור ע"י הפקולטה. כמו כן, החל משנת 2014 מכהן כעמית בכיר במרכז ללימודי משפט ודת באוניברסיטת אמורי בארה"ב. בנוסף, החל משנת 2012 הוא מכהן כעמית בכיר, ומשנת 2014 כראש תכנית הדוקטורנטים, במכון "פורום קהלת", האחראי על קבלה והוראה למועמדים לתכנית, ונמנה על מייסדיו. במקביל הוא כיהן עד לחודש נובמבר 2022, גם כחבר הוועדה המייעצת של "הפורום הישראלי למשפט וחירות", שנוסד ביוזמת "קרן תקווה" ופועל במסגרתה ובתמיכתה.

החששות המסוימים לניגוד עניינים שנמצאו בהתייחס לתפקידיו במכון "פורום קהלת", בקשר למועמדותו של פרופ' גדעון ספיר לכהונה כחבר במועצה להשכלה גבוהה, והכל בזיקה לתחומי האחריות של המועצה, מקבלים מענה בהסדר ניגוד עניינים עליו חתם המועמד, ועל-כן אין מניעה לכהונתו כחבר במועצה להשכלה גבוהה.

פרופ' מרסל מחלוף

החל משנת 2001 מכהנת כחברת הסגל האקדמי, ומשנת 2014 בדרגת פרופסור מן המניין, בפקולטה להנדסת ביטכנולוגיה ומזון בטכניון, ויש לה תואר ראשון מהאוניברסיטה העברית בירושלים ותארים שני ושלישי מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. החל משנת 2023 מכהנת בטכניון כחברת הסנאט והוועדה המרכזת, המייעצת לסנאט, והחל משנת 2022 כסגנית דיקן הפקולטה להנדסת ביטכנולוגיה ומזון, ובשנים 2017-2022 כיהנה כדיקנית הפקולטה. בנוסף, החל משנת 2023 מכהנת כחברת ועדת היגוי אד-הוק בוועדה לתכנון ולתקצוב (להלן - ות"ת) בנושא מזון, חקלאות וקיימות, וכחברת המועצה האקדמית של המכללה האקדמית להנדסה בראודה בכרמיאל, ומשנת 2020 כחברה מקרב הציבור בוועדת המחקר לתשתיות טכנולוגיות של רשות החדשנות. כמו כן, משנת 2023 משמשת כיועצת בחברת קולפלנט בע"מ, ומשמשת כמייסדת, דירקטורית ויועצת בחברות ש.

מ מיטאפורה בע"מ (משנת 2021) ונוגוסט בע"מ (משנת 2019) ומחזיקה ב-25% ממניות כל אחת מהן.

בכפוף להתפטרותה של פרופ' מחלוף מתפקיד סגנית דיקן הפקולטה להנדסת ביוטכנולוגיה ומזון בטכניון, ומתפקידה כחברת ועדת היגוי אד-הוק בות"ת בנושא מזון, חקלאות וקיימות, לא נמצא חשש לניגוד עניינים בקשר למועמדותה לכהונה כחברה במועצה להשכלה גבוהה, והכל בזיקה לתחומי האחריות של המועצה, וזאת בכפוף להסדר למניעת ניגוד עניינים עליו חתמה המועמדת.

גב' מרים פיירברג-איכר

החל משנת 1999 מכהנת כראש עיריית נתניה, ויש לה תארים ראשון ושני מאוניברסיטת בר אילן. בנוסף, החל משנת 2004 מכהנת כחברת דירקטוריון החברה העירונית מי נתניה (2003) בע"מ, וכן מכהנת משנת 2023 כחברה בוועדה לשמירת הסביבה החופית (ולחור"ף) שליד המועצה הארצית לתכנון ולבניה, כנציגת הרשויות המקומיות, וכן מכהנת כחברה באסיפה הכללית של מפעל הפיס. בשנת 2019 קיבלה תואר לשם כבוד מהמכללה האקדמית נתניה, וציינה בקורות החיים כי במסגרת תפקידה בעבר כראש מינהל החינוך בעיריית נתניה, היא קידמה את היוזמה להקמת המכללה. בעבר היתה חברת מרכז הליכוד והתמודדה במסגרת רשימת הליכוד בבחירות לעיריית נתניה עד שנת 2008, ומאז מתמודדת בבחירות לעירייה בסיעה עצמאית. נמצא כי חברותה הפעילה של המועמדת במפלגת הליכוד עלתה לכדי "זיקה אישית, עסקית או פוליטית" האמורה בסעיף 18ג(א) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, מאחר שאין המדובר בחברות בלבד במפלגה. אולם, נראה כי לאור חלופ הזמן ממועד סיום הזיקה הפוליטית בשנת 2008, נמצא כי לא נדרש לציין האם למועמדת "כישורים מיוחדים" בתחומי פעולתה של המל"ג.

לא נמצא חשש לניגוד עניינים בקשר למועמדותה של גב' מרים פיירברג-איכר לכהונה כחברה במועצה להשכלה גבוהה, והכל בזיקה לתחומי האחריות של המועצה, וזאת בכפוף להסדר למניעת ניגוד עניינים עליו חתמה המועמדת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

לאור האמור לעיל, הצעת ההחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

אין משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם.

חוות הדעת מתואמת עם היועצת המשפטית של המועצה להשכלה גבוהה.

עמדת היועצת המשפטית של משרד החינוך:

אין מניעה משפטית לקדם את ההצעה.

היועצת המשפטית למשרד החינוך

אילת מלקמן, עו"ד

חתימה

תפקיד

שם